

Summary

Magic of Indians naua in the context of "Kastanedism"

M.Zan

In this article the author turns the main points of magical tradition of naua indians. On this background draws in details the difficult problem of "kastanedism". The avalanche of C.Castaneda's popularity forces to explain (on the scientific level) the contradictions of mexican magic. The solution of this complex of questions, on author's opinion, is through the conduction of peculiar "investigation" because of the "followers" of Castaneda, the organizers of false information.

ФЕНОМЕН МАГІЇ: СИНТЕЗ ГУМАНІТАРНИХ, ТОЧНИХ І ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Гецько Ю.Ю.

Магія - одна із форм первісної релігії, заснована на вірі в здатність людини певними діями вплинути на природний перебіг подій [1].

Важко висвітлити проблеми магії без визначення її суб'єкта, яким є шаман (маг). В українській демонології його називали дводушником. Ця збірна назва охоплює різні надприродні властивості, якими володіють відьми, упирі, вовкулаки, гонимарники, повітрулі та ін. За повір'ям, у них два серця, дві душі. Вдень вони нічим не відрізняються від людей, а вночі, коли засинають, то одна душа спить, а друга (зла) - блукає світом, перевтілюючись у різні потвори. Упізнати дводушника за життя важче ніж при смерті. Коли дводушник помирав, то одна половина його тіла була холодна, а друга - тепла, одна половина обличчя червона, а друга - бліда [2]. В окультній літературі цю другу душу називають астральним тілом. Подібні ж уявлення існують і в корінних етносах Сибіру та індіанців Північної Америки. У творах американського дослідника К.Кастанеди описано з практики індіанського мага Хуана Матуса процес використання астрального тіла. І саме в сні і використовується астральне тіло. Вся складність цього процесу - навчитися керувати астральним тілом. Такою практикою займався протягом багатьох років К.Кастанеда, учень Х. Матуса [3].

Сучасна наука довела існування душі (біополя) людини. Нині є потреба лише більш точно тлумачити її складові. Окремі російські дослідники вважають, що біополе є сукупністю кількох оболонок, що входять одна в другу. Саме в теорії біополя слід шукати фізичне пояснення "злої душі" мага - дводушника. Біополе людини складається з внутрішнього і зовнішнього полів (енергетичних кононів). Внутрішнє поле, так звана аура, знаходиться безпосередньо довкола людини. Зовнішнє енергетичне поле утворює багатопшарову оболонку, що складається з почергових нашарувань з позитивними і негативними знаками. Зовнішнє прийомально - енергетичне поле є овалом яйцевидної форми, що сплющена у нижній частині і витягнута у верхній. Правий бік людини по

всій довжині має позитивний заряд, лівий - негативний. Два - п'ять відсотків людей мають зворотній заряд даного диполя [4]. Такий висновок фізики можна використати для пояснення народних уявлень про мага - дводушника. На жаль, поки що ця тема ще не розроблена.

Досліджуючи магію, вчені повинні визначити зв'язки магії з релігією та наукою. Вважаємо, що магія та наука спираються на однакові основоположні принципи і цим кардинально відрізняються від релігії. Цю точку зору вперше висловив у праці "Золота гілка" Д.Д. Фрезер.

Повсюдно, де магія зустрічається у чистому вигляді, вона визначає, що одна природна подія неминуче слідує за іншою без втручання якоїсь духовної особи. Фундаментальне припущення магії тотожне поглядам сучасної науки: в основі як магії, так і науки лежить тверда віра в порядок і єдність природних явищ. У мага нема сумнівів у тому, що одні й ті ж причини завжди викликають однакові наслідки, що виконання потрібного обряду, яке супроводжується певними замовляннями, неминуче дасть бажаний результат, якщо тільки чаклунство не буде зведено нанівець більш сильними чарами іншого чаклуна. Маг не благає вищу силу, не шукає опіки мінливої та своєвільної надприродної істоти, не прихищується перед грізним божеством. Його влада, якою б великою він її не вважав, не є владою свавільною і необмеженою. Він володіє нею постільки, поскільки строго дотримується правил свого мистецтва, виходить з природних законів. Зневажати цими правилами, порушувати ці закони (навіть у дрібниці) - значить накликати невдачу, навіть піддавати небезпеці своє життя [5].

Нині визначають магію як теорію і як практику. Як система природних законів і правил, які визначають послідовність подій у світі, вона може бути названа магією теоретичною. В царині ж дій, яким люди мають слідувати, щоб досягти своєї мети, вона може вважатись магією практичною. Слід мати на увазі, що первісний чаклун знав магію тільки з її

практичної боку.. Він ніколи не піддавав аналізу тих розумових процесів, на які спиралась його дії, ніколи не міркував над абстрактними принципами магії [6].

Найвизначніше досягнення Д. Фрезера - визначення двох базових принципів магії, принципів, які маг використовує у своїй щоденній практиці. Перший принцип - закон подібності. Він свідчить : подібне викликає подібне, наслідок схожий на свою причину. З першого принципу, а саме із закону подібності маг робить висновок, що він може виконати любую бажану дію шляхом простого її наслідування. Гомеопатичною, або імітативною магією можна назвати чаклунські прийоми, що засновані на законі подібності. Характерним прикладом імітативної магії є обряд, який українці Закарпаття використовували для боротьби з відьмами - босорками, що намагалися відібрати від корови молоко. Щоб попередити злодійство, господиня обсипала маком хлів, примовляючи : " Сію маком, посіваю, хлів од відьми замикаю ! Лем тоді може поріг переступити, кедь не буде ні однієї маковинки хибіти ! " Відтак давали худобі хліб з часником і трохи маку полізати з корита, мовлячи : " Лем тоді най відьма - босорка забере спожиток, як позбирає мак ушиток ! " [7].

У відповідності до другого принципу, речі, які хоча б один раз прийшли у взаємодію одна з одною, продовжують взаємодіяти на відстані й після припинення прямого контакту. Другий принцип можна назвати законом зіткнення чи зараження. На підставі цього принципу маг робить висновок, що всі дії з предметом можуть вплинути на особу, яка колись була з цим предметом у взаємодії. Контактною магією можемо назвати всі прийоми, засновані на законі зіткнення чи зараження. Цікавим прикладом контактної магії є причарувальна ворожба, розповсюджена серед українців Закарпаття. Для цього ворожіла брала щось з речей хлопця і дівчини, згортала в клунок і перев язувала червоною стрічкою. Потім вона протикала їх голками і клала на щіль, придавлюючи зверху каменем. При цьому вона примовляла: " Так би тя, Йванку (Васильку), серце за Анцькою (Марькою) кололо, як ті голки (як та щіль) ваше цурбаття колють ! Так бись, Іванку, пригрів до серця Анцьку - фраїрочку, як пригріті доєдна ваші речі в клубочку!" [8].

Звичаї імітативної та контактної магії були широко відомі багатьом народам. Найбільш звичним використанням принципу "подібне викликає подібне" (імітативна магія) є засвідчені традиціями спроби нанести шкоду ворогу чи знищити його шляхом нанесення каліцтва його зображенню. При цьому практикуючий магичні дії був переконаний, що людина, проти якої направлені ці магичні дії, відчує страждання або помре. Наприклад, перуанські індіанці виготовляли із жиру, перемішанного з мукою,

зображення людей, своїх ворогів чи тих, перед якими відчували страх, а потім спалювали ці зображення на дорозі, якою мала пройти жертва. Цю магичну дію індіанці називали "спалити душу". Аналогічні магичні обряди відомі й іншим етносам. Наприклад, в українців Карпат були поширені обряди протизлодушною ворожби. Якщо на свиню напав дюг, тобто у неї поселився чорт, радили знайти гадюку і вбити її, голову відрубати, а інше тіло спалити. Потім той попіл змішати з сіллю, додати в помію і згодувати свині, пришіптуючи : " Так би тя дюг лишив, як голова гадини, котру я вбив!" [9].

Д. Фрезер вірно зазначав, що дія магії поширюється на велику відстань. Маг був упевнений в тому, що його замовляння вразять ворога на будь - якій відстані. Чи дає наука підтвердження таким поглядам магії ? О.А. Горбовський зазначає, що в природі існують певні не пояснимі зв'язки. Академік Академії медичних наук В.П. Казначеев помістив дві тканеві культури в герметично ізольованих камерах, розділив їх кварцевою перегородкою. Коли на одну із культур впливали смертельною дозою сулейми, заражали вірусом чи давали згубну дозу опромінювання, друга, ізольована, тут же реагувала на це, хворіла і вмирала разом з першою. Є чимало й інших прикладів такого ж не пояснимого зв'язку двох біологічних об'єктів. Так, виживання і приживання живців плодкових дерев пов'язане з тим, що відбувається в цей час з материнським деревом, з якого вони були зрізані. Якщо в час адаптації живця дерево зрубували, то виживання живців різко знижується. Це відбувається навіть тоді, коли живці і дерево, з якого вони були взяті, розділені значними відстанями. Можливо, цей же принцип діє і в стосунках між більш складними біологічними структурами, зокрема, людьми.

Такий не пояснимий зв'язок біологічних об'єктів між собою підтверджується й даними квантової механіки. Вона засвідчує, що з одного пучка виходять два потоки елементарних часток. Найменша зміна імпульса, спіна, координат одного з пучків викликає таку ж дзеркальну зміну другого. Теорема Дж. Б. Белла доводить математичний бік того, що відбувається : дві системи, що знаходяться разом, зберігають контакт певний час і після їх роз'єднання.. При цьому контакт відбувається між ними миттєво, незалежно від відстані.

Очевидно, такий контакт спрацьовує й тоді, коли ворожити і чаклуни намагаються вплинути на людину через портрет або речі, які їй належали. Так в лабораторному експерименті оператор, змінюючи щось на одному пучці елементарних часток, викликає миттєво і точно таку ж зміну на іншому [10].

Точними науками нині мимоволі підтверджено один з законів магії - закон зіткнення. Д. Фрезер, який вивів його, називав цей закон забобонами ди-

ред яких
ображен-
магічну
іалогічні
приклад,
ротизло-
; тобто у
вбити її,
отім той
годувати
яв, як го-

кунів. Але, виявляється, що зроблені на чуттєвому рівні відкриття древніх людей є напродуч точними. Все це дає підстави краще вивчити той рівень тра-

диційних знань, на якому відбуваються магичні феномени.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Тиводар М. П. Етнологія. - Ужгород, 1998. -С. 559.
- 2.Чорі Ю. С. Прикмети і повір'я отчого подвір'я. - Ужгород, 1994. - С. 506 - 507.
- 3.Кастанеда К. Путешествие в Икстлан. -М., 1991. - С. 87-89.
- 4.Горбовский А. А. Тайная власть, незримая сила. - М., 1991.-С. 124.
- 5.Фрэзер Д.Д. Золотая ветвь : Исследование магии и религии. -М., 1984. - С. 53.
- 6.Там же. - С. 19.
- 7.Чорі Ю.С. Названа праця. - С. 522.
- 8.Там же.-С. 521.
- 9.Там же. - С. 522.
- 10.Горбовський А.А. Названа праця. - С. 136- 137.

SUMMARY

The phenomenon of magic: the synthesis of humanitarian, precise and natural sciences

Yu.Getsko

The author of this article tries to enlighten different opinions about the problem of magic. The synthesis of seemingly contrary sciences (physics and ethnology) shows the reality of existence of many magical phenomena. The thesis of J.G.Frazer about magic as "wrong system of nature laws" turns to be obsolete. It occurs, that the ancient men discoveries, made on the sensitive level are very exact, what is proved by the recent devices.

ГЕОПОЛІТИКА І БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Доріу М.К.

Однією з важливіших характеристик держави на сучасному етапі є ефективне забезпечення безпеки. Безперечно реалізація цього процесу не можлива без належного урахування її геополітичних пріоритетів у сучасному світі.

Саме цій проблемі присвячена дана розвідка автор якої намагався проаналізувати вплив геополітичної орієнтації України в контексті забезпечення безпеки, що на сучасному етапі набуло пріоритетного значення.

Слід також мабуть здійснити спробу більш чіткого визначення термінів "геополітика" та особливо "безпека" в їх теоретичному аспекті.

Мабуть нема сенсу прагнути дати чітке визначення такому багатоплановому терміну, як "безпека". В якості початкової точки мабуть можна використати визначення Платона, який вважав, що стану безпеки відповідає "відвернення шкоди". Позаяк в міжнародних відносинах безпека пов'язана з категорією "інтересів", про неї починають говорити кожного разу коли виникає загроза останнім [1].

В цьому аспекті в сучасному світі держави, як і колись, залишаються головними діючими особами на світовій арені.

Ось чому, всіляка діяльність суспільства направлена зовні, в тому числі і пов'язана з забезпеченням його безпеки, має державний характер. Якщо суспільство делегує державі право захищати зовні, як

свої приватні інтереси так і суспільні цілі, то це завдання повинно включати в себе і захист суспільства у випадку зовнішньої загрози.

Така ситуація невілжує до певної міри межу між інтересами національної безпеки і державної і призводить до взаємозалежності цих двох понять. В своєму абстрактному значенні держава повинна забезпечити власне існування серед подібних до себе політичних утворень, об'єднаних загальною системою міжнародних відносин. Ця функція держави пов'язана з захистом її суверенітету, спрямована зовні і реалізується в процесі конфліктів і співробітництва з іншими країнами, які здійснюють аналогічні функції. Безпека країни в даному випадку відповідає національним інтересам, так як суспільство, об'єднано в державу, за її допомоги захищає своє право залишатися суб'єктом міжнародних відносин, тобто бути рівним серед подібних до себе. Діяльність країни в цьому напрямку буде означати проведення політики національної безпеки.

З іншого боку: "Національна безпека держави" - це такий стан та рівень розвитку усіх сфер економічної системи суспільства (власного виробництва, грошово-фінансової системи, соціальної сфери та економічної), за яких держава спроможна залучити свої ресурси та свій інтелектуальний потенціал на досягнення економічної, науково-технічної, технологічної і духовної могутності, забезпечити злагоду в